

Урок 15

**ХАРАКТЕР І
ТЕМПЕРАМЕНТ ЛЮДИНИ**



План

1. **Поняття про темперамент.**
2. **Історія розвитку вчення про темперамент.**
3. **Психологічна характеристика типів темпераменту.**
5. **Поняття про характер.**
6. **Риси характеру.**
7. **Практична робота.**

Темперамент

ТЕМПЕРАМЕНТ (лат. *temperamentum* - устрій, узгодженість) – сукупність індивідуально-психологічних якостей, яка характеризує динамічний та емоційний аспекти поведінки людини і виявляється в її діяльності і спілкуванні.

Історія розвитку вчення про темперамент

Гіпократ (V ст. до н.е.) вперше ввів поняття «темперамент». Він вважав, що у тілі людини переливаються чотири рідини – кров, слиз, жовч і чорна жовч.

Якщо переважає кров – людина сангвінік, слиз – флегматик, жовта жовч – холерик, чорна жовч – меланхолік.

Цю теорію продовжував досліджувати **Гален**.

Історія розвитку вчення про темперамент

**Е. Кречмер та У. Шелдон -
пропагандисти конституційної
типології.**

Згідно їх досліджень люди з певним типом будови тіла мають певні психічні властивості.

Історія розвитку вчення про темперамент

І.Павлов вперше здійснив науковий підхід до з'ясування фізіологічних основ темпераменту у своєму вченні про типи вищої нервової діяльності у тварин і людини.

Він висунув гіпотезу, що в основі індивідуальних відмінностей в поведінці лежать властивості нервових процесів – збудження та гальмування, їх врівноваженість і

I. Павлов визначив чотири типи нервової системи

сангвінік

- Сильний, врівноважений, рухливий тип

флегматик

- Сильний, врівноважений, інертний тип

холерик

- Сильний, неврівноважений тип

меланхолік

- Слабкий тип



Сангвінік

- Для сангвініка характерна підвищена реактивність. Він бурхливо сміється навіть із незначного приводу або може дуже розсердитися через дрібницю.
- Цьому сприяє висока лабільність нервової системи.
- Має добре розвинуту міміку й виразні рухи. По обличчю легко вгадується його настрій, ставлення до людей і речей.
- Жваво відгукується на все, що привертає його увагу.
- Активність і реактивність збалансовані.



Флегматик

- Флегматику властиві мала сенситивність та реактивність і висока активність. Тому він сповільнено реагує на подразники. Емоції виникають у нього повільно, але відзначаються значною силою, тривалістю, і стриманістю у зовнішніх проявах.
- За висловом І. Павлова, флегматик – це спокійний, врівноважений, завжди рівний, упертий і наполегливий працівник. Йому властиві велика зосередженість і працездатність.



Холерик

- У холерика висока реактивність і активність, причому реактивність переважає над активністю. Неврівноваженість процесів збудження і гальмування в корі великих півкуль може призводити до зриву нервової системи з боку гальмування.
- Для холерика характерна циклічність у роботі.
- Холерик – екстраверт. Його поведінка переважно зумовлена впливом зовнішніх обставин, а не внутрішніми переживаннями.



Меланхолік

- Для цього типу темпераменту характерна слабкість нервових процесів збудження і гальмування. Умовні рефлекси у нього утворюються повільно і легко гальмуються.
- Меланхолік дуже вразливий, сором'язливий, легко ображається навіть із незначного приводу, плаксивий, замикається в собі.



Характер

Характер - це стійкі індивідуальні особливості особистості, що формуються і проявляються в діяльності та спілкуванні, зумовлюючи типові для неї способи поведінки.

Риси характеру

- ❖ *ставлення до інших людей* (принциповість та безпринципність, правдивість, тактовність і грубість, уміння спілкуватися, чуйність, ввічливість);
- ❖ *ставлення особистості до себе* (самолюбство, почуття власної гідності чи невпевненість, приниженість, скромність, самокритичність). В одних людей на перший план виступають себелюбство, егоцентризм, в інших - самозречення в боротьбі за спільну

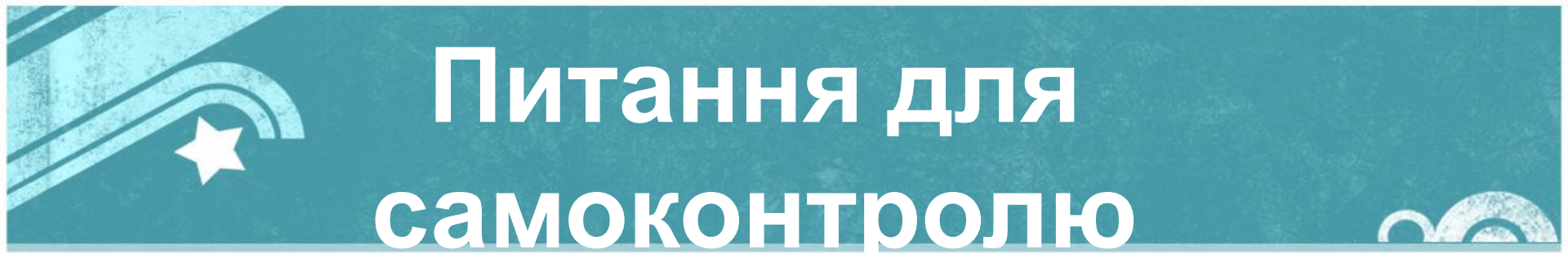
Риси характеру

- ❖ *ставлення до справи, праці (ентузіазм, серйозність, відповідальність за доручену справу, занепокоєння результатами, працьовитість, ініціативність, лінощі, недбальство, байдужість);*
- ❖ *ставлення до речей (акуратність чи недбалість щодо книг, одягу, речей, бережливість або варварське ставлення).*

Практична робота

**Тема: “Діагностика
темпераменту.”**

**Мета: Провести діагностику
темпераменту за тестом
Айзенка.**



Питання для самоконтролю

1. Що таке темперамент?
2. Хто першим ввів поняття “темперамент”?
3. Які є типи темпераменту?
4. Характеристика типів темпераменту.
5. Різниця між характером і темпераментом.
6. Які є групи рис характеру? Навести приклади.

Рекомендована література

1. Загальна психологія: Навч. посібник О. Скрипченко, Л. Долинська та ін. – К.: “А.П. Н.”, 1999.
2. Ільїна Н.М. Загальна психологія в екзаменаційних питаннях і відповідях: навчальний посібник / Н.М.Ільїна.- Суми : ВТД “Університетська книга”, 2009.
3. Тернопільська В.І. Психологія для старшокласників (від самопізнання до соціальної відповідальності): Навчальний посібник / За ред. проф. М.В. Левківського. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Цимбалюк І.М. Психологія: Навч. посіб. – 2-ге вид-ня: випр. і доп. – К.: ВД “Професіонал”, 2006.

Дякую за увагу!